lauri.ignatius@iceye.com
www.ICEYE.com
Maarintie 6, 02150 Espoo, Finland

ICEYE Oy:n lausunto eduskunnan puolustusvaliokunnalle

23.4.2025

Asia: VNS 9/2024 vp

ICEYE Oy (jäljempänä "ICEYE") on suomalainen satelliittiliiketoiminnan globaali edelläkävijä. ICEYE operoi maailman suurinta tutkasatelliittien laivastoa, josta ICEYE toimittaa tutkasatelliittikuvia ja niiden pohjalta laadittua analytiikkatietoa asiakkailleen, joihin lukeutuu muun muassa Ukrainan puolustushallinto. ICEYE myös myy tutkasatelliitteja kaupallisille ja valtiollisille toimijoille.

ICEYEn pääkonttori ja pääasiallinen satelliittien tuotanto sekä tuotekehitys sijaitsevat Suomessa, ja ICEYE työllistää Suomessa lähes 450 työntekijää. Työntekijöitä on maailmanlaajuisesti yli 700, Suomen lisäksi muun muassa Puolassa, Espanjassa, Isossa-Britanniassa, Kreikassa ja Yhdysvalloissa. ICEYEn liikevaihto oli 2023 lähes 100 miljoonaa euroa.

ICEYE on laukaissut huhtikuuhun 2025 mennessä 48 pientutkasatelliittia ja kerännyt yhteensä noin 500 miljoonan dollarin kansainvälisen rahoituksen. Suomalaisiin sijoittajiin lukeutuvat Teollisuussijoitus (Tesi) sekä Solidium, ja rahoituksen avulla ICEYE on turvannut toimintansa, laukaisuohjelmien ja tuotekehityksen jatkuvuuden. Suomen kansalliseen avaruusesineiden rekisteriin on tämän lausunnon päivämäärällä rekisteröity yhteensä 31 avaruusesinettä, joista 24 on ICEYEn satelliitteja. Tämän lisäksi ICEYElla on sopimuksia valmistaa asiakkailleen useita satelliitteja, joista osa on jo laukaistu kiertoradalle ja toimitettu asiakkaiden käyttöön.

ICEYE kiittää mahdollisuudesta lausua puolustusteollisuuden kehittämisestä Suomessa ja EU:n alueella ja esittää kunnioittaen seuraavaa.

1. Suomalaisten kaupallisten kärkiteknologioiden hyödyntäminen etenkin avaruuspuolustuksessa

Puolustusselonteon mukaan “[s]elontekokaudella avaruuspuolustuksen kehittämisen painopisteet ovat yhteistoiminnassa liittolaisten ja kumppaneiden kanssa saavutettavat satelliittipalvelut, avaruustilannekuva, avaruuspuolustuksen kokonaisuuden suunnittelu ja

avaruuspuolustuksen johtamisen kehittäminen. Puolustusvoimat kehittää kykyä ympärivuorokautisen avaruustilannekuvan ylläpitämiseen yhteistyössä muiden viranomaisten, kansainvälisten kumppaneiden ja liittolaisten kanssa. Ilmavoimat jatkaa tämän suorituskyvyn rakentamista." (Valtioneuvoston puolustusselonteko VNS 9/2024 vp s. 54)

Suomessa on kasvava joukko yrityksiä, jotka toimivat kaupallisilla markkinoilla tarjoten maailman mittakaavassa kärkiteknologioita niin siviili- kuin puolustuskäyttöön. On keskeistä, että tällaisten kaupallisilla markkinoilla kehitettyjen kärkiteknologioiden potentiaali otetaan täysimääräisesti käyttöön myös maanpuolustuksessa. Vaikka Puolustusvoimien itse hallinnoimat avaruussuorituskyvyt ovat vähäiset, avaruusteollisuuden saralla Suomessa toimii useita yhtiöitä, kuten ICEYE, jotka tarjoavat esimerkiksi avaruuspohjaisia kaukokartoitus- tai kommunikaatioratkaisuja.

Sen rinnalla, että puolustusselonteon mukaisesti avaruuspuolustusta kehitetään yhteistoiminnassa liittolaisten ja kumppaneiden kanssa, Puolustusvoimien tulisi aktiivisesti lisätä suomalaisten olemassaolevien kaupallisten ratkaisujen hyödyntämistä avaruuspuolustuksessa. Samalla myös Puolustusvoimien oma suvereeni avaruuskyvykkyys on rakennettava pikaisesti, jotta se on mahdollista integroida osaksi Puolustusvoimien johtamisjärjestelmiä, ja tarvittavat joukot ehditään kouluttaa hallinnoimaan tätä kyvykkyyttä ja ottamaan siitä hyödyt irti.

2. Puolustusvoimien tuki tuotekehitykselle

Puolustusselonteon mukaan "[k]ehittämistoimenpiteistä huolimatta puolustushallinnon oma kyky ja kapasiteetti teknologian seurantaan ja hallintaan sekä kansainvälisten TKI-instrumenttien täysimääräiseen hyödyntämiseen on edelleen puutteellinen. Tämä johtuu toimintaan käytettävissä olevista resursseista sekä hajanaisesta organisoitumisesta." (Valtioneuvoston puolustusselonteko VNS 9/2024 vp s. 31)

Puolustusvoimille tulisi asettaa tehtäväksi aktiivisesti tukea suomalaisten puolustus- ja kaksikäyttöteknologioiden tuotekehitystä. Puolustusvoimat ja yritykset hyötyisivät molemmat, jos Puolustusvoimat toimisi testikäyttäjänä yritysten kehittämille ratkaisuille. Näin Puolustusvoimat saisi aina ajantasaisen tiedon saatavilla olevista kaupallisista ratkaisuista ja voisi ohjata niiden kehitystä mahdollisen käyttäjän ja asiakkaan tarpeita ajatellen. Yritykset taas saisivat palautetta suoraan käyttäjältä. Vaikka tätä toimintaa tapahtuu jo nyt, tämä olisi tärkeää sisällyttää Puolustusvoimien nimenomaisiin tehtäviin, jotta toiminnalle tulisi luotua myös selkeämpi organisaatio ja seuranta. Toiminnan tulisi olla mahdollista nopeasti tarpeen mukaan ja ilman muodollista hankintaprosessia. Puolustusvoimien tukea tuotekehitykselle on ehdotettu myös Kasvuriihi-hankkeen loppuraportissa (ns. Murron raportti), ehdotus nro 5.2.

3. Valtion ja Puolustusvoimien roolin kasvattaminen vienninedistämisessä

Puolustusselonteon mukaan “Suomessa puolustusteollinen tuotanto on pitkälti suuntautunut kotimaan markkinoille. Viime vuosina viennillä on kuitenkin ollut jo merkittävä osuus teollisuuden liikevaihdosta. Tarve kasvattaa kotimaisen puolustusteollisuuden kapasiteettia ja varmistaa sen kilpailukyky ja toimintaedellytykset on kasvanut merkittävästi.” (Valtioneuvoston puolustusselonteko VNS 9/2024 vp s. 24)

Suomalaiset puolustus- ja kaksikäyttöteknologioita kehittävät yritykset eivät elä pelkästään kotimaisesta kysynnästä, vaan valtaosa monen suomalaisen alan yhtiön myynnistä koostuu viennistä ulkomaisille asiakkaille. Viennin kautta ulkomaiset asiakkaat rahoittavat suomalaisen puolustusteollisuuden ja kärkiteknologioiden kehitystä, mikä itsessään ylläpitää ja voimistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. Elinvoimainen ja menestyvä puolustusteollisuus on keskeinen osa suomalaista maanpuolustusta ja huoltovarmuutta etenkin kriisitilanteessa. Siksi onkin kriittistä, että valtio ja myös Puolustusvoimat ottavat aktiivisen roolin suomalaisen puolustus- ja kaksikäyttöteknologian vienninedistämisessä. Tätä on ehdotettu myös Kasvuriihi-hankkeen loppuraportissa (ns. Murron raportti), ehdotus nro 5.1.

Puolustushankinnoissa on tavanomaista, että ostajavaltio odottaa Suomen valtion olevan mukana hankkeessa ja tukevan sitä. Puolustushankintojen ohella tämä näkyy erityisesti avaruusteollisuudessa, jossa etenkin satelliitteihin liittyy YK:n kansainvälisistä avaruussopimuksista johtuen valtion vastuita ja velvoitteita. Valtiolla tulisikin olla aktiivinen rooli suomalaisten avaruusyhtiöiden viennin edistämisessä, etenkin silloin, kun hankkeeseen liittyy Suomen ja toisen valtion kansainvälisiä velvoitteita. Näin pidettäisiin huolta, että asiakkaiden näkökulmasta suomalaisten yhtiöiden tarjoamat ratkaisut olisivat sekä teknologisesti parhaita että toimitusvarmoja - viime kädessä valtion itsensä tukemia.

4. Suomalaisen puolustusteollisuuden kasvun ruokkiminen Ukraina-tuella

Puolustusselonteon mukaan “Turvallisuudelle ja puolustukselle kriittisten teknologioiden kehittäminen ei enää lähtökohtaisesti ole valtioiden käsissä, vaan niitä kehitetään pääosin siviilivetoisesti kaupallisista lähtökohdista. Teknologisten kyvykkyyksien hallinta ja hyödyntäminen valtiollisella tasolla onkin korostunut kansallisen turvallisuuden osatekijänä. Teknologisten intressien edistäminen erityisesti murrosteknologioiden osalta on myös osa turvallisuuspolitiikkaa.” (Valtioneuvoston puolustusselonteko VNS 9/2024 vp s. 30-31)

Suomen Ukraina-tuki on kiihdyttänyt suomalaisen puolustusteollisuuden kasvua suoraan ja epäsuorasti. On keskeistä, että Ukraina-tukeen osallistetaan jatkossa laajemmin suomalaisia kärkiteknologioita, joiden suorituskyky on Ukrainassa jo testattu käyttökelpoiseksi ja kipeästi

tarpeelliseksi. Näin varmistettaisiin, että Suomen Ukraina-tuki vastaa aitoon tarpeeseen ja ruokkii samalla suomalaisten kärkiteknologioiden kehitystä. Nämä kärkiteknologiat palvelevat niin Suomen kuin sen liittolaisten turvallisuutta. Kärkiteknologioiden kautta Suomella on myös mahdollisuus harjoittaa teknologia- ja turvallisuuspolitiikkaa EU:ssa ja globaalisti.

ICEYEn puolesta,

Lauri Ignatius

Associate General Counsel, Corporate